

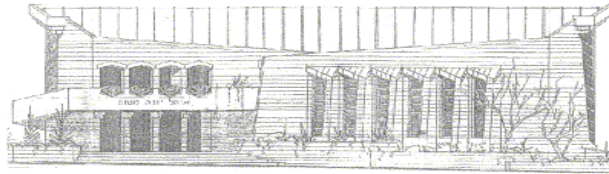
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

מה לשים בגניזה ?

שו"ת עם הרב דוד ספקטור, רב הקהילה

שאלה:

האם יש לשים בגניזה מחברות של בית-ספר, עיתונים עם דברי תורה, דפי פרשת-השבוע וחומי ציצית שנפסלו ?

איפה יש בבית-שמש גניזה ואיפה בבית-הכנסת?

תשובה:

הקדמה

בדפים של דברי תורה יש שני איסורים:

1. איסור מחיקה

2. איסור בזיון

לכן צריך לשים אותם בגניזה ונפרט עיקרי ההלכות בזה:

- (א) אסור מן התורה (רמב"ם יסודי התורה ו,א-ב) למחוק שמות של הקב"ה, שהם: [1] שם הוי"ה, [2] שם אדנות, [3] א-ל, [4] א-לוה, [5] א-לוהים, [6] שדי, [7] צבאות, [8] אהיה אשר אהיה, [9] א-ל מא-לוהים, [10] י-ה.
- לכן אם נכתב שם ה' לשם קדושה, כגון קלף של ספר תורה, פרשיות של מזוזה ותפילין ומגילות של נ"ך ישים אותם במיכל גניזה בקופסה המיוחדת לדברי סת"ם, כדי שיקברו בכלי חרס ליד קבר תי"ח (שו"ע יו"ד רפ"ב, י' ואו"ח קנד, ה).
- (ב) וכן אסור מדרבנן (רמב"ם יסודי התורה ו,ח) למחוק כל כתבי קודש, כגון ספר עם דברי תורה בכתב ובע"פ ולכן ישים אותם בגניזה ומתבלים ונמחקים מעצמם (רמב"ם שבת כג,כו) ואין לשורפם (מ"ב או"ח ס' קנ"ד, ס"ק כד).
- (ג) בדברי קודש, כגון דף עם פרשת השבוע עם דברי תורה ופסוקים ובלי שם ה' מלא או רק בכנוי כגון 'חננו', אף שמצד הדין מותר למחוק (רמב"ם יסודי התורה ו,ג ע"פ נוסח אוקספורד, כתב יד ברלין, רמב"ם לעם בהוצאת מוסד הרב קוק) אסור לנהוג בו בבזיון (שו"ע יו"ד ס' רפ"ב, סעי' ה', ומטעם בזיון שם ערוה"ש סעי' יא) ולכן ישים אותו בגניזה, שהוא מקום שמור ומכובד בלי אשפה וזבל אחר.
- (ד) יש מהדרים לשים בגניזה כל דף שיש בו אותיות עבריות, כגון עיתונים ומחברות ביה"ס, אפילו אם אינם כוללים שמותיו של הקב"ה או דברי תורה, מפני קדושת האותיות של לשון הקודש ובמיוחד אותיות סת"ם (שו"ת רדב"ז ח"א ס' מה) ואפילו אותיות מרובעות (גליון מהרש"א יו"ד ס' רפ"ד).

מכל מקום מצד הדין אינו חייב לשים אותם בגניזה, כיון שאותיות אלה אינן נכתבו או נדפסו לשם קדושה ודינם כחול ומותר לשים אותם בפח והמחמיר ישים אותם בשקית בנפרד משאר הזבל בפח רגיל, ואין למלא את הגניזה שלא לצורך ברבוי ניירות ודפים.

ה) דף שעליו שמותיו של הקב"ה (בכתב מלא ובלי שנוי) או דברי תורה, כגון בעיתון או במחברת ביה"ס, יגזור אותם דברי תורה וישים בגניזה.

ו) עיתון או מחברת ביה"ס שיש בו דברי תורה ושמות הקב"ה בכנוי או בשנוי (כגון אלוקים) ולא מצא אותם בחזרה (או קשה לו לעבור עוד פעם על כל העיתון או מחברת), אם הוא עיתון דתי-חרדי או מחברת של לימודי קודש ישים אותם בגניזה ויש שנהגו לקבור מחברת של לימודי קודש בגינה (עשה לך רב ח"ג, ס' כח).

ז) אם לא ישים אותו בגניזה (כגון שאין או שמלא) ויתגלגל בבזיון, יש מתירים לשים אותם במיכל של נייר (כגון של הועד למען החייל) שסופו מיחזור ושריפה, אבל בלי בזיון של אשפה אחרת. (שו"ת עשה לך רב ח"ג, ס' כח) ויש מתירים לשרוף אותם מיד ובעצמו, כדי למנוע בזיון (שו"ת מנחת יצחק ח"א, ס' טז, יז ואגרות משה ח"ד, ס' לט) ובפרט שנדפסו, שזה 'מעשי קוף' שלא לשם קדושה ומותר לאבדם (חז"א יו"ד ס' קסד, ס"ק ג).

ח) ואם הוא עיתון חילוני (או החלק החדשותי של עיתון דתי-חרדי) ולא מצא את דברי התורה בהם בחזרה, ישים את כל העיתון בשקית בפח (מפי ת"ח), מפני שלא נדפס לשם קדושה (רמב"ם יסודי התורה ו, ח ושו"ת משיב דבר ח"ב, ס' פ) או ימסור למיחזור ע"י מפעל אמניר ומפעל ניר בחדרה (ע' תחומין ג' עמ' 319 ואילך תיאור המיחזור שכולל קריעת הדפים, אבל אין בזיון של אשפה וצואה של חיתולי נייר כמו בפח זבל עירוני). וכן מחברת של לימודי חול, כגון מחברת של אזרחות או ידיעת הארץ, שלפעמים יש בו פסוקים להסברת נושא החול, אם מצא הפסוקים יגזור אותם וישים אותם בגניזה ואם לא מצא אותם, ישים את המחברת בשקית נפרדת בפח או ימסור למיחזור ע"י עמניר וניר בחדרה.

ט) תמונות של רבנים וצדיקים ותולדות חייהם אינם צריכים גניזה מצד הדין וישים אותם בשקית נפרדת משום כבוד תורה בפח רגיל. ויש מהדרים לשים אותם בגניזה.

י) ציצית שנפסלו ישים בשקית בפח (שו"ע או"ח כ"א, א) והמחמיר לשים אותם בגניזה תבוא עליו הברכה (רמ"א שם) והוא הדין בשאר תשמישי מצוה, כגון סוכה ולולב ושופר (מ"ב שם ס"ק א).

אמנם תשמיש קדושה, כגון מעיל של ספר תורה או פרוכת צריכים גניזה (מ"ב ס' קנד, ס"ק כד).

י"א) בבית-שמש יש גניזה מרכזית בחניה של בית העלמין וכן יש מכלים כחולים ליד כמה בתי-כנסת. בבית-הכנסת אוהל יונה מנחם ליד ארון חשמל והמלתחה יש גניזה לדפי פרשת-השבוע ושאר דברי תורה.